

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Jakub Petkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2020 r. w Opolu Lubelskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o.o. z/s w G.

w przedmiocie skargi wierzyciela na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim Agnieszki Bąk-Batowskiej w sprawie Km 262/18 w postaci postanowienia z 3 grudnia 2019 r.

postanawia:

I. **oddalić skargę;**

II. **oddalić wniosek wierzyciela o zasądzenie kosztów postępowania.**

Asesor sądowy Jakub Petkiewicz

UZASADNIENIE

W dniu 20 grudnia 2019 roku do tut. Sądu wpłynęła złożona terminowo skarga wierzyciela (...) Sp. z o.o. z/s w G. na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim Agnieszki Bąk-Batowskiej w sprawie Km 262/18 w postaci postanowienia z 3 grudnia 2019 r. w przedmiocie: umorzenia postępowania na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 kpc (pkt 1), ustalenia kosztów egzekucyjnych na 919,76 zł oraz częściowego obciążenia nimi wierzyciela do kwoty 878,50 zł (pkt 2 i 3). Skarżący zarzucił ww. orzeczeniu naruszenie szeregu przepisów postępowania, które sprowadzało się do:

- naruszenia art. 819 § 1 w zw. z art. 824 § 1 pkt 4 i § 1(1) kpc poprzez umorzenie postępowania na ich podstawie, podczas gdy wynikający z tych przepisów termin umorzenia jeszcze nie upłynął, bo rozpoczyna bieg dopiero od chwili ustalenia spadkobierców zmarłego dłużnika lub ustanowienia kuratora;
- naruszenia art. 824 § 1 pkt 2 w zw. z art. 824 § 2 kpc poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie błędnej podstawy umorzenia postępowania;
- błędnego obciążenia wierzyciela kosztami postępowania na podstawie art. 29 ust. 1 ust. 1 ustawy o kosztach komorniczych i art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wynikającego z przyjęcia błędnej podstawy umorzenia;
- naruszenie art. 29 ust. 5 pkt 3 lit. b ukk w zw. z art. 29 ust. 4 ukk poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy wierzyciel spełnia przesłanki do zwolnienia go od opłaty egzekucyjnej;
- naruszenie art. 39 ust. 2 oraz art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji poprzez ich zastosowanie w sytuacji, gdy zostały uchylone z dniem 1 stycznia 2019 r.

W odpowiedzi na skargę Komornik uznał ją za bezzasadną, wnosząc o jej oddalenie.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Skarga jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim Agnieszka Bąk-Batowska prowadziła w tej sprawie postępowanie egzekucyjne (Km 262/18) na wniosek wierzyciela legitymującego się tytułem wykonawczym – prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności.

Postępowanie zostało wszczęte na wniosek wierzyciela złożony pierwotnie do innego Komornika w dniu 7 lipca 2017 r. (k. 3).

W dniu 8 maja 2019 r. Komornik zawiesił postępowanie z uwagi na śmierć dłużniczki (k. 18). Odpis tego postanowienia doręczono wierzycielowi 22 maja 2019 r. (k. 19).

Wierzyciel od tego czasu nie podejmował jakichkolwiek czynności (bezsporne).

Postanowieniem z 3 grudnia 2019 r. Komornik umorzył postępowanie na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 kpc (pkt 1), ustalił koszty egzekucyjne na 919,76 zł oraz częściowo obciążył nimi wierzyciela – do kwoty 878,50 zł (pkt 2 i 3; k. 28).

I. Skutki śmierci dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego

Zgodnie z art. 824 § 1 pkt 2 kpc postępowanie egzekucyjne umarza się w całości lub części z urzędu, m.in. jeżeli dłużnik nie ma zdolności sądowej. Umorzenie wskutek braku zdolności sądowej nastąpić może dopiero wówczas, gdy w terminie wyznaczonym przez organ egzekucyjny brak ten nie zostanie usunięty – o ile jest możliwy do usunięcia (§ 2).

Szczególny przypadek utraty zdolności sądowej w postaci śmierci dłużnika w toku postępowania egzekucyjnego został jednak uregulowany odrębnie w art. 819 § 1 kpc (Marcewicz Olimpia. Art. 824. W: Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I i II. Wolters Kluwer Polska, 2020). Organ egzekucyjny zawiesza wówczas postępowanie z urzędu. Podejmuje się je co do zasady z udziałem spadkobierców zmarłego. Jeżeli spadkobiercy dłużnika nie objęli spadku albo nie są znani, a nie ma kuratora spadku, sąd na wniosek wierzyciela ustanowi dla nich kuratora, chyba że egzekucja dotyczy roszczeń wynikających z działalności gospodarczej, a został ustanowiony zarząd sukcesyjny (§ 2).

Skoro bezpośrednią konsekwencją śmierci dłużnika w toku postępowania jest jego zawieszenie, a nie umorzenie, to w tej sytuacji nie może mieć zastosowania art. 824 § 1 pkt 2 kpc. Ewentualne umorzenie zawieszzonego postępowania następuje na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 kpc, który wyraźnie odnosi się do takiego przypadku, a pogląd ten należy uznać za ugruntowany. Powołany przepis stanowi, że postępowanie umarza się z urzędu, jeżeli wierzyciel w ciągu sześciu miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub nie zażądał podjęcia zawieszzonego postępowania.

Nie można zgodzić się ze skarżącym, że termin do wskazania spadkobierców dłużnika miałby wynikać z art. 824 § 2 kpc. Brak zdolności sądowej wywołany śmiercią dłużnika – wbrew sugestiom skarżącego – jest niemożliwy do uzupełnienia przy obecnym stanie wiedzy medycznej. Wskazanie spadkobierców nie jest uzupełnieniem braku zdolności sądowej osoby nieżyjącej (zob. chociażby Manowska Małgorzata. Art. 70. W: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-505(38), wyd. III. Wolters Kluwer, 2015). Dlatego właśnie w przypadku śmierci dłużnika ustawodawca przewidział procedurę odmienną niż w przypadku innego rodzaju braków zdolności sądowej. Gdyby nie to, postępowanie egzekucyjne w razie śmierci dłużnika w czasie jego trwania podlegałoby niezwłocznemu umorzeniu.

Przepis art. 824 § 1 pkt 2 kpc ma natomiast zastosowanie w razie śmierci dłużnika przed wszczęciem postępowania, jeśli wierzyciel nie skorzystał wcześniej z instytucji z art. 788 § 1 kpc. W tym wypadku także nie jest możliwe

jakiegokolwiek uzupełnienie braków zdolności sądowej, a postępowanie nie ulega zawieszeniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 1975 r. I CZ 98/75).

II. Bieg terminu do umorzenia postępowania

Zgodnie z art. 824 § 1(1) kpc termin, o którym mowa w § 1 pkt 4, biegnie od dnia dokonania ostatniej czynności egzekucyjnej, a w razie zawieszenia postępowania – od dnia ustania przyczyny zawieszenia.

Ustanie przyczyny zawieszenia postępowania następuje niewątpliwie z chwilą prawomocnego ustalenia kręgu spadkobierców lub ustanowienia dla nich kuratorów, ewentualnie kuratora spadku. Od tej chwili biegnie omawiany termin 6 miesięcy do żądania podjęcia postępowania.

Przepis art. 824 § 1(1) kpc przewiduje jednak jeszcze inny, wcześniejszy moment, od którego należy liczyć termin 6 miesięcy – jest to dokonanie ostatniej czynności egzekucyjnej, jeśli umorzenie postępowania ma nastąpić z powodu bezczynności wierzyciela.

Dość oczywistym celem art. 824 § 1 pkt 4 kpc (wcześniej art. 823 kpc) jest zdyscyplinowanie wierzyciela do aktywnego udziału w postępowaniu egzekucyjnym, w którym podjęcie określonych czynności egzekucyjnych wymaga jego inicjatywy lub współdziałania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2015 r. I CNP 28/14).

W razie zawieszenia postępowania, w tym z powodu śmierci dłużnika, wierzyciel powinien po pierwsze podjąć „czynności potrzebne do dalszego prowadzenia postępowania”, a więc m.in. zainicjować postępowanie spadkowe, do czego uprawnia go art. 1025 kc. Gdy czynność ta odniesie zamierzony skutek w postaci prawomocnego ustalenia kręgu następców i ustanie przyczyna zawieszenia, należy złożyć wniosek o podjęcie postępowania egzekucyjnego. Bezczynność na którymkolwiek z tych etapów skutkuje umorzeniem postępowania (zob. m.in. postanowienie SR dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie z 30 września 2019 r. II Co 1436/19).

Odmierna wykładnia musiałaby oznaczać, że postępowanie egzekucyjne po śmierci dłużnika mogłoby być zawieszane właściwie bezterminowo w razie bezczynności wierzyciela, co jest rażąco sprzeczne z opisanym celem ustawodawcy, który nie dopuszcza do takiego stanu nawet w postępowaniu rozpoznawczym (art. 182 § 1 pkt 5 kpc). Ponadto w tej sytuacji skutek w postaci przedawnienia egzekwowanej wierzytelności mógłby teoretycznie nigdy nie nastąpić (art. 124 § 2 kc).

Jeśli za ostatnią czynność egzekucyjną uznać postanowienie o zawieszeniu, co byłoby dla wierzyciela korzystne – omawiany termin upłynął najpóźniej 22 listopada 2019 r., a wierzyciel przez cały ten czas pozostawał bezczynny, chociaż o śmierci dłużniczki wiedział. Postanowienie Komornika o umorzeniu postępowania jest tym samym prawidłowe.

III. Koszty egzekucyjne

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2363) w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela albo na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 kpc, wierzyciela obciąża opłata stosunkowa w wysokości 5% wartości świadczenia pozostającego do wyegzekwowania. Skoro w tej sprawie w dniu zaistnienia przesłanek do umorzenia postępowania było to 17.568,94 zł, czego skarżący nie kwestionował i co potwierdza analiza karty rozliczeniowej, to wyliczona przez Komornika opłata jest prawidłowa.

Wobec przyjęcia w zaskarżonym postanowieniu prawidłowej podstawy umorzenia postępowania, w sprawie nie miała zastosowania ani opłata z art. 29 ust. 4 ukk ani też przewidziany w art. 29 ust. 5 ukk katalog zwolnień od niej.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ukk, którego skarżący nie zauważa, do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 2019 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe. Tym samym ustalenie wysokości wydatków postępowania na podstawie przepisów uprzednio obowiązujących było jak najbardziej prawidłowe.

IV. Koszty postępowania skargowego

Wniosek o zasądzenie na rzecz przegrywającego wierzyciela od nieżyjącego dłużnika kosztów postępowania wywołanego skargą z przyczyn niewymagających szerszego omówienia nie mógł zostać uwzględniony.

Mając powyższe na uwadze, postanowiono jak w sentencji.

Asesor sądowy Jakub Petkiewicz

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w Rep.,
2. odpis postanowienia z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia zażalenia (do tutejszego Sądu w ciągu tygodnia od doręczenia) doręczyć pełn. wierzyciela;
3. po uprawomocnieniu się postanowienia zwrócić Komornikowi akta Km – z odpisem postanowienia, z zaznaczeniem, że jest ono prawomocne;
4. wszyć do akt kopertę, w której nadesłano skargę (przy odpisie).

Asesor sądowy Jakub Petkiewicz